

KREŠŤAN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY

VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:

Na celý rok	2 zl. — kr.
Na pol roka	1 „ — „
Na štvrt roka	— „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Krajinský
sústredný sklad kresťanských potravných spolkov.

Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

Kresťania! kupujte len u kresťanov!

Len Bohu žijú.

Obežník pápeža

o zasvätení 300 ročnej pamiatky blahoslaveného *Petra Canisiusa*,

pre

dôstojných bratov, arcibiskupov a biskupov Nemecka, Rakúsko-Uhorska a Švajcka.

Lev XIII.

Dôstojní Bratia!

Pozdrav a apoštolské požehnanie!

Pre vífaziacu cirkev nie menej užitočnou, ako ctihodnou vecou je to, že časom takých mužov pamiatku obnovíme slávnostne, ktorých pre jejích vynikajúce čnosti a pobožnosť vífaziaca sv. matka cirkev medzi svojich oslávených pozdvihla. Ponevác s takýmato vyjaveniami úcty znovu rozniecime i rozpomenku na zkusenú svätosť, ktorá je v každom časi osožná; avšak v našej, oproti čnosti a viere tak nepriateľskej dobe nadmier spasiteľná. S milostivou pomocou Božiou i v tomto roku s radosťou môžeme vífať dokončenie tretieho storočia od smrti blahoslaveného Petra Canisiusa; My, ktorým nič inšie tak na srdci neleží, ako to, že by sa všetci ľudia s tými rovnakými prostriedkami povzbudzovali, s ktorými tento muž Boží katolícku vieru tak prospešne napomáhal. Naša doba totižto nie menej podobá sa dobe blahoslaveného Petra, kedy žiadost za novotami a bezúzdneš učenia vo viere ohromné škody a zdivenie mravov zapríčinily. Druhý apoštol Nemecka túto dvojakú zkadu, dľa príkladu svätého Bonifáca od každého, najmä ale od mládeže vynasnažoval sa odstrániť, tak s pôsobnými kazňami a poučujúcimi prednáškami, ako obzvláštne s postavením škôl a vydávaním dobrých kníh. Jeho skvelý príklad i mnohí učinliví mužovia vášho ľudu nasledovali; upotrebenie rovnakej zbrane voči nepriateľovi, dobre vycvičenému odtedy ich nezunovalo, medzi tým obrábali priestory najšľachetnejších vedomostí a na ochranu a ozdabu viery vynaložili pestovanie svobodných umení. Pri tomto radosťiplné uznánie vyzískali od rímskych pápežov, ktorí vždy s láskavou starosťou strážili nad tým, aby veda svoj dávno zdedený lesk a auktoritu (vážnosť) podržala a aby každé skutočné duševné cvičenie vždy nové kvety donášalo. Veď i vy viete, dôstojní bratia, že jestli niečo, vtedy pravidelné a zdravé vyučovanie mládeže ležalo nám na srdci a že My, na koľko to od nás vystálo, všade obzvláštne starosť sme na toto obracali. Ale teraz s radosťou upotrebuje prítomnú príležitosť a pred oči všetkých tých, ktorí v tábori cirkve Kristovi svätia svoje zbroje, v blahoslavenom Petrovi Canisiusovi, poučlivý príklad neunáveného vodcu predstavujeme, aby dobre rozvážiac, že s ozbrojením spravodlivosti treba je i

ozbrojenie vedy spojiť, za záujmy viery tým silnejšie a prospešnejšie vystúpiť môhli.

Že tento, svojej viere z hlbín duše odaný muž akú ohromnú úlohu na seba prevzal, keď v záujme cirkve práve tak, ako v prospech svetského zákona boj podujal, ľahko nahliadne ten, kto pred očima drží vtedajšie pomery Nemecka, keď Luther poprvé pozdvihol zástavu vzbúrenia. Mravy byly zkazené a so dňa na deň hlbšie upádaly, následkom čoho blud mal dvere do korán otvorené; blud potom do krajnosti stupňoval mravnú nákazu.

Následkom tohoto jednotlivci odrhli sa od katolíckej viery a pomaly skoro v každom nemeckom kraji rozšíril sa nepožehnaný jed, naposledy ale bol spoločným u ľudí každého stavu a hodnosti. Vec tak ďaleko došla, že mnohí boli tej mienky, že je viera v nemeckej ríši pri konečnej záhube, a že sa sotvy najde už liek k liečeniu tejto choroby. Vskutku, koniec by bol býval najväčším dobrodeniam, keby Boh skorú pomoc nebol zoslal. Našli sa totiž v Nemecku mužovia, ktorí sa verne pridžžali viery otcov a s vedomosťou a horlivosťou sa vyznačili vo viere, z bavorského a rakúskeho domu totiž silno, odhodlano stáli panovníci, obzvláštne Ferdinand I. rímsky kráľ, aby katolícku vieru zo všetkých síl obránili a ochránili. Avšak jednu novú a o mnoho určitejšiu pomoc sám Boh poslal v nebezpečenstvi stojácej nemeckej ríši cestou spoločnosti otca sv. Ignáca Loyoly, ktorá práve v tom pravidelnom čase povstala, ku ktorej sa, ako z Nemcov prvý, blahoslavený Peter pripojil. — Tu naozaj nielo miesta, aby sme sa do jednotlivých čiastok mimoriadnej sviatosti života tohoto muža pustili a o tom pojednávali, ako sa vynasnažoval vo vlasti s nesvárom a vzbúrou rozdvojenej mysle smieriť a staré usozumenie uviesť, ako smelo bojoval vo vedeckých dišputách proti hlavám bludu, ako zase osmeloval a povzbudzoval veriacich so svojimi kazňami, aké unávanania vystál, ktoré krajiny precestoval, aké vážne úlohy prevzal na seba za vieru. Avšak, aby sme sa navrátili ku zbrojom vedomosti, ako vytrvanlivo ich obracal, ako šikovno ako múdro a nakoľko primerano ku času a okolnostam; navrátiac sa z Messiny, kde vynaučoval rečnictvo, na universiti (vysoké školy) v Kölni,

Ingolstade a Viedni so skvelým výsledkom prednášal sväté vedy, v ktorých na kráľovskej ceste zkusených učiteľov kresťanskej školy vytrvávajú, mohútne stavisko scholastického bohoslovía pred duševné oči Nemcov postavil.

A ponevác toto bohoslovie (theológia) katolícke pravdy výborne napomáha a následkom tohoto protivníci viery sa ho veľmi báli, preto sa Canisius o to postaral, že sa tento spôsob spravovania štúdií v lyceumoch a kollegiumoch Ježišovej spoločnosti, na ktorých postavenie veľkú časť svojich námah a práce venoval, zase do všeobecnej potreby uviedol. Pri tomto nedržal za nedôstojné, z výšin múdrosti zostúpil k začiatočnému spodku vedy a deti vyučovať, ba školské knižky a mluvnice pre jejich potrebu písať. Ale keď sa, ako sa to zavše stalo, domov navrátil z takých dvorov, kde k panovníkom hovoril, aby jednoduchému ľudu kázeň držal, neopovrhnuť ani tým, že na obranu viery alebo o mravonauke väčšie diela písal, aby pre ľud menšie spisy zhotovil, pomocou ktorých chcel ľud vo viere soslíniť a na pobožnosť povzbudiť a roznečiť. Podivuhodné je ale, že nakoľko užitočným sa dokázalo jeho písané dielo pre ujistenie nezkusených oproti sieťam bludu: „Spojenie katolíckeho učenia;“ plné, jaderné dielo je to a vyznamenáva sa jemnosťou latinského štílu (spôsob písania) a je hoďne ku peru cirkevných otcov. Za touto vynikajúcou prácou, ktorú skoro vo všetkých krajinách Európy s najväčšou úľubou prijali vedomci, v obsahu ovšem, avšak nie ohľadom užitočnosti, stoja dva vychválené *katekizmy*, ktoré Blahoslavený pre menej učených zhotovil.

Jeden z týchto má dietky do viery uviesť, druhý zase študujúcu mládež v tejže vyučovať. Obydva hneď počas prvého zjavenia na tak prajné prijatie došli u katolíkov, že sa do rúk dostaly skoro všetkým tým, ktorí mali katekizmus prednášať. Avšak nie len v škole ich upotrebili, aby do dietok mlieko nauky kresťanskej napustili, ale i v chrámoch ich vysvetľovali ku všeobecnému poučeniu veriacich. Tak sa stalo, že cez 300 rokov držali Canisiusa za učiteľa katolíkov a že dľa ľudového vyslovenia Canisiusa vedeť tolko značilo, ako kresťanskú nauku vedeť.

Tieto spisy svätého muža každému dobrému ukážu nasledovať sa majúcu cestu. My to vieme dôstojní bratia: Chválihodná cnosť Vášho ľudu, že s mudrosťou, s veľkým prospechom, duševnou silou a horlivosťou sa vynasnažoval zveladiť slávu vašej vlasti; blahobyť jak jednotlivcom tak i celku napomôcť. Avšak veľavýznamné je to, aby zpomedi Vás každý hlboko myslíaci a právo milujúci človek od-

danlivo zakročil za obranu viery, aby za jej slávu a ochranu všetku duševnú silu, všetku moc učenosti upotrebil, a že aby každý vydobytok, nech je to vydobytok na poli umenia alebo vedy nadobudnutý, zo spomenutého cieľu ihneď osvojil. Lebo jestli bol čas, v ktorom vec katolicizmu na ochranu vedy a vedomosti vo veľkej miere nároky mala, tak doista čas náš je ten, v ktorom starostlivo sa usilujú každé odvetvie vedy rozšíriť, táto snaha zavedá príležitosť ku napádaniu viery. Rovnaké sily teda musia zápasíť, aby môhly útok odbíť, ktoré vopred zaujmú strážne miesta, aby im z rúk zbraň vykrútiť môhly, s ktorou chcú každé spojenie medzi Bohom a človekom pretrhnúť. Jestli bude katolíkov toto chápanie oduševňovať, jestli budú s touto vedomosťou patrične ozbrojení, vtedy samo od seba na javo vinde, že Božia viera ďaleko stojí od toho, aby ľudskej vzdelanosti nepriateľom bola, ale naopak, práve dovŕšenosť a úplnosť tejto vzdelanosti, že viera tedy i pri takých otázkach, ktoré sa zdanlive jedna druhej netýka, alebo zdanlive v protive stoja, do tak blízkej súvislosti a súľadu doniesť môže s múdroslovím (filosofiou), že múdroslovie z viery a viera zase z múdroslovía opäť a opäť nové osvetlenie dostane, na javo vinde, že je príroda nie nepriateľom, ale súdruhom viery, že s prijatím viery nie len každá veda sa rozšíri, ale že i klassické štúdiá a iné krásne umenie veľmi mnoho sily a krásy od nej dostanú. A že koľko krásy a auktority (vážnosti) sa ujde svätým vedám zo svetských vied, to ľahko porozumie ten, kto zná ľudskú prírodu, ktorá tak ľahko prijme to, čo sa smyslov milo dotýka.

Preto málo si vážia múdrosť bez ozdoby jemnej cvičenosti tie národy, ktoré ohľadom vzdelanosti druhé národy prevyšujú, preto opovrhujú mudrci tým, čomu na vonkajšej forme a krásě zchádza. Avšak my sme zároveň dlžníkmi vzdelaných a nevzdelaných. S tamtyma spolu bojovať, týchto, keď sa klátia, úprimno podporovať musíme.

Na tomto poli teda vyvinula cirkev najväčšie účinkovanie. Ponevác ledvy si oddychla po dlhom a krvavom prenasledovaní, učenci hneď so svojimi schopnosťami a vedomosťami osvetľovať začali vieru, ktorú tak mnohí slávni mučeníci s krvou zapečatili.

Tejto slávypínej úlohe najsamprv sa obetovali cirkevní otcovia, a síce s takou silou, ktorá i tým najväčším požiadavkam zodpovedala a s takou umeleckou prednáškou, ktorá i sluch Rimanov a Grékov úplne uspokojila. Od jejich vedomosti a rečnenia popúdení, mnohí sa venovali na zaoberanie sa so svä-

tými vedami, a tak ohromnú látku sossbierali kresťanskemu múdrosloviu, ktorá na soslabenie starých šialeností a nových bludov slúžila. A takýchto učencov každá doba dáva, ešte i tá doba, v ktorej diela krásnych umení pustošeniu barbarov obetou padly, a v opovrženosti súčasťneno, zabudlivosti oddané boly. Keď teda ľudským umom a rukou stvorené staré podivné diela, keď skrže Rimanov a Grékov na toľko vážené pamiatky úplne znivočené nie sú, tedy za toto povďak výlučne cirkve prináleží.

Keď na vieru z pestovania umenia a vedy toľkáto sláva a úcta pripáda, vtedy tí, ktorí sa do jej služby postavili, v úmysle a v skutkoch horlivo o to majú dbať, aby jejich vedomosť na život odsudzujúcou a bezvýslednou nebola. Učenci teda so svojou svedomosťou nech sa stanú užitočnými pre kresťanské obecnstvo, ovocie svojej osobnej usilovnosti nech v prospech tohoto obetujú, a s týmto nech to dosiahnuť sa vynasnažuju, aby so svoju vedomosťou na život účinkovali. Tento na prerobenie života smerujúci ráz vedy, nech sa menovite pri vyučovaní mládeže javí, a to je tak vážne, že môže hlavným cieľom našej starostlivosti a pracovitosti byť. Pre toto upozorňujeme vás, dôstojní bratia predovšetkým a hlavne na to, aby ste váš pozor a starostlivosť úplne na to upotrebili, aby školy zachránené boly v čistote viery, alebo, aby školy, či sú to staré, či nové, buďto sú začiatkové, prostredné alebo vyššie ku náboženstvu späť privedené boly. Tak nech i katolícki mužovia vašich štátov svoje námahy ta namiera, aby sa pri vyučovaní a výchove mládeže práva rodičov a cirkve zachránily a neporušenými zostaly.

V tomto ohľade obzvlášťne dve veci musíme vydobiť. Prvá je tá, aby sa katolíci nespokojili výlučne s miešanými školami, ale nech sú všade jejich vlastné školy a v týchto školách dobrí a zkuserí učitelia upotrebení. Veľmi nebezpečné je školské vzdelanie, pri ktorom alebo prekrúteno vyučujú katekizmus, alebo vôbec neučia, čo pri stredných školách zavše stáva sa. Nech sa nikto s tým neklame, že nábožnosť a vedomostná vzdelanosť nemusia ruka v ruke spolu kráčať. Jestli je, či v súkromnom, či vo verejnom živote vek, ktorý sa môže vytriahnuť zpod cvičenia sa vo viere, tak je to predovšetkým ten vek, ktorý ako nezkušený, ohnivý a neskrotený najväčším pokušeniam vystavený jest. Kto teda vieru z vedomostnej vzdelanosti vytvára, ten v srdci utláčia zárod pekného a dobrého, ten pre vlasť nie podporu, ale zlô a záhubu vy-

chováva. Lebo keď Boha zo srdca odstránime, čo bude vstave mládež skrotiť, alebo keď sa mládež z cesty cnosti odvrátila, a do priepasti hriechu upadla, čo ju bude v stave ztadiaľ zpätvyviesť?

Ďalej potrebné je, aby na vyučovanie náboženstva pri mládeži nie len určité hodiny ustálené boly, ale i druhé učenie musí kresťanská nábožnosť preniknúť. Jestli tento prípad nepanuje, jestli tento náboženský duch neživí a nepreniká skrzom a skrzom učiteľa a učedelníkov, vtedy bársaké cvičenie plané ovocie priniesie, ale nie malicherné budú i škody, ktoré z takého učenia pochádzajú. Skoro každé odvetvie vedy má toto zvlášťne nebezpečenstvo a mládež ťažko môže pred ným ujsť, jestli jej srdce a um vyšší vpliv neputná. Teda so všetkou starostlivosťou ta treba účinkovať, aby sa hlavná vec, cvičenie sa v cnosti a pobožnosti na druhé miesto neodtísla, ponevác vtedy stane sa to, že tá mládež, výlučne s vonkajšími trestnými prostriedkami na uzde držaná, zostane bez všetkej vnútornej pohnútky ku cnosti a že učiteľa, pokým farchu navliehého učenia nemilo znášajú a na jednotlivých slovách a vetách probujú svoju ostrovtipnosť, celkom zabudnú tú opravdivú múdrosť, ktorej začiatok je bázeň Božia a ktorej predpis musí mieru a smer života ukazovať. S vedomostným vycvičením dla tohto vzdelanie srdca musí rovno kráčať a každé odvetvie vedy, nech je ono bársaké, náboženstvo musí živiť a nad ným panovať; toto so svojou všetkou hĺbkou a čarokrásou natoľko musí preniknúť vzdelanosť, že jeho dojmy nevymazateľno zachytia srdce mládeže.

Ponevác cirkev vždy sta hlavný cieľ nasleduje to, aby rôzne odvetvie študí pri náboženskom vychovávaní mládeže účinkovaly, preto vyučovanie náboženstva nesmie iba jedno určené, keď i najprednejšie miesto, zaujímať, ale tento veľavýznamný učiteľský úrad netreba na nikoho ponechať, iba na toho, ktorého schopnosť sama auktorita cirkve uzná.

Avšak práva viery sa nie len na prvé vyučovanie mládeže rozprestierajú. Boly časy, v ktorých prednosť bohoslovie nad ostatnými predmetmi i na univerzitách, menovite na parížskej universite, skrže týchže stanovy uznaná a ustálená bola, tak, že všeobecný úsudok nikomu neprivlastňoval úplnu mieru vedomosti, kto neobdržal doktorský diplom z bohoslovie. Lev X., ktorý zlatú dobu Augusta späť uviedol, a druhí pápežovia, Naši predchodci, v rímskej hlavnej škole a na ostatných univerzitách nezamýšľali nič inšieho ako bezbožnosti v boji oproti cirkve silné hrady postaviť, v

ktorých by sa mládež pod vodcovstvom kresťanskej múdrosti a ochrany vzdelávala. Toto usporiadanie štúdií, pri ktorom Boh a viera zaujali prvé miesto, pri druhom výbornom ovocí i to donieslo, že mládež pomocou tohto školského spôsobu silnej povzbudená bola ku konaniu svojich povinností. V tomto požehnaní súčasníte sa i vy, jestli zo všetkých síl vašich na tom pracovať budete, aby sa práva náboženstva v stredných školách, na gymnasiách, liceumoch a akademiách neporušené zadržaly.

Avšak pri tomto nikdy nesmiete z očí spustiť, že i tie najlepšie snahy bezvýsledné zostanú, a že neprospešná je práca, jestli chýbi usozumenie sa v náhľadoch a jednota v skutkoch. Čože môžu vykonať podelené sily voči uzavretým nápadom nepriateľa? A čo osoží sila a smelosť jednotlivých, jestli celku jednotné velenie chýbi? Preto vypúšťame ku všetkým naše súrne upozornenie, aby nepríhodným rozdielnym náhľadom a stránnickým námahám, ktoré mysle ľahko rozdeľujú — vyňhali, aby záujmy cirkve jednodhlasne slovom a skutkom napomáhali, so spojenými silami ku jednému cieľu prísť sa vynasnažovali a usozumeným umom na tom pracovali, *by jednotu ducha vo sväzku lásky zachránili.* (Eph. IV. 3.)

K týmto napomínaniam a radám zavdala príležitosť pamiatka a pamätný sviatok blahoslaveného Petra Canisiusa. Kiež by sa všetkým do duše zaštiepil jeho vznešený príklad a v srdciach zažal tú lásku múdrosti, ktorá sa neunuje v práci za spásu človečenstva a v boji za auktoritu cirkve. Tú nádej pestujeme, že vy, dôstojní bratia, ako je to i predovšetkým vašou horlivou starosťou, v kruhu učencov veľký počet najdete tých mužov, ktorí na riešenie tejto slávnej otázky ako druhovia a spolupracovníci k Vám sa pripojá. Tuto šlachetnú službu, ktorá takrečeno v jejich rukách je složená, obzvlášne všetciia tí budú môcť plniť, na ktorých Prozreteľnosť Božská vážny a ctihodný úrad vyučovania mládeže sverila. Jestli sa na porekadlo starých rozpomenú, dľa ktorého vedu, jestli je nie spojená so spravodlivosťou, radšej mudrkovaním, než múdrosťou menovať treba, alebo lepšie, keď na slová Svätého Písma počúvajú: „Vani sunt . . . ., omnes homines, in quibus non subest scientia Dei“ — márne sú všetciia ľudia, v ktorých niet vedomostí z Boha pochádzajúcej, — vtedy zbroj vedy namiesto svojej výhody v prospech celku upotrebia. Ako ovocie jejich práce a horlivého namáhania môžu dúfať, čo niekedy blahoslavený Peter Canisius obsiahol v svojich collegiumoch a ústavoch: vycvičenie učiacej, dobre vychovanej a mravnej mládeže, ktorá s

opovržením odvráti sa od príkladov zkažených ľudí a starostlivo za spojením vedy s cnosťou sa vynasnažuje. Keď v mladých srdciach raz hlboko sa zakorenila bázeň Božia, vtedy sotvy sa máme čo obávať, že neskôr blúdne nauky ich zkazia, alebo že so šliapanej cesty cnosti sa zvrátia. Na takýchto mladíkov cirkev tak, ako občianska spoločnosť najlepšie nádeje stavať a očakávať môže, že v ných spoločnosť hodných údov dostane, ktorých obozretnosť, múdrosť a hodná vedomosť štátny poriadok tak, ako pokoj rodinného života zachráni.

Teraz už len to pozostáva, opierajúc sa na prímluvu Petra Canisiusa ktorý s leskom svojej vedomosti tak veľké zásluhy si nadobudnúť, aby sme sa k všemohúcemu Bohu, k Pánovi vedy a k jeho nepoškvrnenej Matke, ktorá sa stolicou múdrosti menuje, modlili, by naše žiadosti, ktoré v záujme cirkve a za blahobyť mládeže v srdciach Našich nosíme, milostive k splneniu priviesť ráčil. Živení touto nádejou, na Vás dôstojní bratia, na celé duchovenstvo a na celý náš ľud ako záloh nebeských darov a jako dôkaz Našej otcovskej priazne s vnútornou láskou Naše apoštolské požehnanie dávame.

Dano v Ríme, u Svätého Petra, 1. aug. r. 1897., v dvadsiatom roku nášho pápežstva.

Lev XIII., pápež.

POLITICKE CHYRY.

Liberáli previedli zákonný návrh oproti svobode tlače. Nauzaj čestnému človekovi musia sa hnusiť tie kúsky, čo sa u nás vo verejnom živote dejú. Opozícia vyhlásila za úražlivý a škodný zákonný návrh oproti svobode tlače ač vlastne ten známy 16. §., proti nemu až do konca rečnila a predsa sa s vládou vyrovnala, obštrukciu popustila, aby tento návrh prešiel. Nuž či je to neni divné; či tu nevídať, že veci čisto nestoja, ale v úzadí sa vyrovnávajú a len pred svetom hlásajú, že sú oni zastupiteľmi svobody a práva? Pravda pri tomto počínaní ľudová stránka nebírala účasť, ona sa voči takomuto úražlivému návrhu s Bánffym ani do reči pustíť nechcela. Ale miláček Bánffyho, známy Francko Kossuth a jeho to aryšia tí majú najväčšie zásluhy, že sa to tak stalo. Práve ako pri voľbách. Pred svetom hlásal Francko Kossuth, že jeho stranu Bánffy prenasledoval, potajomky ale sa smial, že ho dobre podporuje proti druhým opozícionálnym stranám, ako ho v skutku i podporoval. Ba či to tak dlho potrvá? Nie; krčah dotedy chodí ku studne, pokiaľ sa nezabije, a veru i krajine sa musia raz otvoriť oči na takéto neslušné a figliarske veci, ktoré každého počestného človeka hlboko urážajú. — Snem bude odročení do 27. septembra, tak teraz pôjdu liberáli na vakácie

(prázdniny), nuž nebude nás hlava o ných bolet za jejich preukázané známe dobroty.

Snemovňa veľmožov bude 16. t. m. vydržiavať svoje snemové zasadnutie, na ktorom budú pojednávať tie zákonné návrhy, ktoré teraz snemovňa krajinských vyslancov pojednávala a prijala. Bánffy si myslí, že to pôjde celkom hladko, že tie návrhy bez protirečenia prijmu, najmä ten 16. §., o ktorom sa toľko pojednávalo. Ale mylí sa, pretože nie možná, aby sa tu nenašli takí neodvislí a smelí mužovia, ktorí by sa proti takýmto úražlivým návrhom ako je návrh oproti svobode tlače a cukrovej odmene mužsky nepostavili a ho neodmrstili. Nuž pred časom sa teda teší b. Bánffy, snemovňa veľmožov mu môže jeho radosť tak pokaziť, si to on ani len vo sne ako nemyslel. No neškodilo by to tým liberálom, lebo to až k nezneseniu, čo sa u nás vystrája.

Rakúsky ministerpredseda Badeni stále len vyjednáva s Čechmi a Nemci ohľadom známeho jazykového nariedenia, ale veru bez výsledku. Ani Česi ani Nemci nechcú ustúpiť, každý chce previesť svoje. Najmä rakúski liberáli, ktorí sa do svojej kože nevedia zmestiť, robia veľku šarapatu a také požiadavky stavajú, ktoré Badeni vyplniť nemôže. Hja, ani u nás sú nie lepší títo páni, tí len z nepokoja a zo svárliivosti majú radosť, chceli by všetko mať a druhému len málo alebo nič dať. Že sú pre svoje sebecké ciele vstave i vlasť zapredať, jasno dokazuje tá okolnosť, že teraz k Nemecku sa hlásia a nedbali by svojho panovníka zanechať a k nemeckému cisárovi sa pripojiť. Veru pekná čeliadka títo liberáli, čo svoju vlasť a kráľovskú rodinu tak zradne zapredať vedia!

Zavraždenie španielskeho ministerpredsedu Canovasa. Veru hrozné a smutné ovocie prináša všade beznábožnosť, a čo a jako to ďalej bude, jestli sa človečenstvo a najmä silu a moc držiace vlády k Bohu nenavrátia, ťažko predpovedať, to sám Pán Boh vie. — 8. tohoto mesiaca istý anarchista menom Angine Galli, má byť z Neapola, v kúpeli Sante Agnede v Španielsku napačnul nič netušiaceho ministerpredsedu Canovasa del Castilla a tri razy doňho z revolvera vystrelil. Na smrť ranený Castillo zomrel, volajúc, nech žije Španielsko! Vraha chytili, udal, že sa volá Rinaldi, avšak jeho pravé meno je Angine Galli a má byť z Neapola. — Zavraždený ministerpredseda bol vzorným katolíckym mužom, ktorý svoje presvedčenie všade zmužile zastával, tak i proti civilnému manželstvu v Španielsku bojoval, ktoré tam liberáli tiež uviedli. A práve toto vzorné držanie sa nepáčilo tým neznabohom anarchistom, ktorí ani Boha, ani cirkve ani žiadneho predstavstva uznávať nechcú a proti každému poriadku bojujú. Veru smutné a žiaľné to ovocie liberalizmu, lebo liberalizmus s anarchizmom sú krvní bratia, a predseda sa najdu ľudia, ktorých ani takýto jasný príklad na dobrú a pravú cestu neprivedie. Toto by si mali obzvlášť liberálne vlády dobre naznačiť, lebo oni sa s náboženstvom a s cirkvou hrajú, a veruže je to, ako vidno nebezpečná hra, od ktorej osvobod nás Pane!

Uzavretie pokoja medzi Tureckom a Gréckom je už pri konci, už ostatné punkty pokojnej smluvy pojednávajú. To je isté, že sa viac krvi nepoleje medzi Gréckom a Turkom, nie preto, ako by jej viac už nemali, ale preto pretože, je to drahá paráda taká vojna v terajších časoch, obzvlášť pre chu-

dobných ľudí, akí sú tí dva horespomenutí páni. Pri uzavretí pokoja najväčšiu galibu robia vojenské útraty, teda groše. Avšak Turek Grékovi s hrubou kriedou ráta, nuž nech len ráta, ale otázka je, či kedy dostane svoje požiadavky a či na svätého Vida, ktorého nebýva nikda, lebo kde niet nič, tam ani eksekútor nevezne a tak ani Turek; a veru páni Gréci slabo stoja, nevedia ani svoje vojenské útraty vyrovnáť, nie to ešte Turkove vyplatit. Nuž nech čaká, inšie mu nepozbýva.

Návšteva nemeckého cisára Vilhelma II. v Rusku. Nemecký cisár Vilhelm II. minulý týždeň si zabehnul do Ruska do Petrohradu ruského cára navštíviť a pri tom — čo je hlavné — Ruska verné priateľstvo vyzískať. Návšteva ači prijatie bolo veľkolepé, cár Nikolaj II. vymenoval svojho hosťa za admirála ruskej flotty (lode). Nuž my by sme proti tomu nič nemali, keby táto návšteva pre nás úražlivou nebola, pretože Nemecko, trebárs je s nami v spolku, ako a kde len môže proti nám pracuje a rado by sa k Rusku pripojil. Nech to ale verejno, otvoreno koná a vypovie, že s nami nedrží. Nemecký cisár si myslí, že my mu cez karty nevidíme. No, natoľko sme i my už múdri, že mu na lep nesadneme, raz nás previedol, viac razy sa mu to nepodarí. Nech si druhého hľadá, čo mu jeho priateľstvo uverí.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 5. augusta.

Snemovňa s mimoriadnou chytrosťou prijala i v treťom čítaní v predošlých dňoch odhlasované zákonné návrhy a potom tiež takou rýchlosťou, bez všetkej dišputy odhlasovala vo všeobecnosti a podrobnosti zákonné návrhy o ústrednom štatistickom úrade, o opravení štemplového zákona a o rozšírení bláznice v Angyalföldre a potom znovu začali pokračovať v pojednávaní o 16. §-e. Po nápade Ludvika Olayho oproti opravenému 16. §-u Rudolf Páder z ľudovej stránky hovorí, že vyrovnanie opozície s vládou je nešťastné, pretože opravený §. 16. je úražlivý ohľadom svobody tlače a preto ľudové stránka ho neprijíma. V tlačových záležitostiach on za mnoho lepšiu drží porotu nežli štátne súdy. (Hlučný súhlas zľava). — Po tejto reči predseda Szilágyi *všeobecné pojednávanie* zatvoril.

Zasadnutie 6. augusta.

Opozícia je s opraveným 16. §-om nie spokojná. Prvý rečník bol dnes Šoma Visontai, ktorý proti návrhu rečnil, a síce hovoril, že z toho návrhu zákon nikdy byť nemôže, pretože sa ten zákon previesť nedá. Ďalej dokazoval, že liberáli sa len preto odvolávajú na vydobytky z r. 1848-ho, až tieto pre svoje úmysle gšeftarske upotrebiť môžu. To isté činili i pri pojednávaní *cirkevno-politických návrhov*. Vládi je všetko prestriedkom, ona veci tak mení ako sa jej to do krámu lepšie hodí, čo ona dbá na presvedčenie a dôslednosť, o tom dávno zabudla.

Na konci zasadnutia odpovedali ministri kupeckých, vnútorných a roľníckych záležitostí na predošle zadané interpellácie. Tak Desider Perczel minister vnútorných záležitostí dnes dal odpoveď na interpel-

láciu opáta Jána Molnára stranivá vyzdvihnutia z úradu Michala Papána radolského rychtára, ktorého preto odstránili, pretože hrdlivo zastával ľudovú stránku. Minister hovorí, že rychtár sám poďakoval z úradu. Ponevác ale minister toto svoje tvrdenie nedokázal, Molnár nebere odpoveď v zrámosť.

Zasadnutie 7. augusta.

Dnes pristúpila snemovňa k podrobnému pojednávaniu zákonného návrhu o trestnom postupovaní. Učinenému pokoji sa ani jedna stránka neraduje, liberáli sa hnevajú že svoju vôľu nepreviedli, opozícia ale zazlieva vláde, že čo im na jednej stránke viac dala, to na druhej vzala.

Pri 1. §-e Aleš Győry tú opravu zadal, aby spomenutý návrh 1. januára r. 1899. do života vstúpil. Minister pravosúdia osvedčí, že keď má byť určitý termín ustálený, vtedy nech je deň do života vstúpenia tohto návrhu 1. január r. 1900. Snemovňa tento posledný návrh prijíma. Až po 15. §. ide to všetko hladko. Pri 16. §-e ale silno vystúpi proti opraveniu Aleš Győry, ktorý toto opravenie vôbec za úražlivé drží a neprijíma. Po ňom rečnil Géza Makkfalvay tiež proti opraveniu 16. §-u, ktorý opozícia prijať nemôže. On dúfa, že príde doba svobody v Uhorsku, ktorá tento § a spolu i celý terajší liberalizmus zmete. — V pondelok bude hovoriť Géza Polónyi, dnes už vyšiel z času.

Zasadnutie 9. augusta.

V podrobnom pojednávani o návrhu o trestnom postupovaní ďalej pokračujú. Zmenený nový 16. § sa opozícii vôbec nelubí a preto silno proti nemu rečia.

Prvým rečníkom bol dnes Géza Polónyi, ktorý hovorí, že on žiadnej účasti nemá pri utvorení nového 16. §-u, pretože tento paragraf nezodpovedá zásadám opozície. Čuduje sa ako Erdély vzdor tomu ministrom zostať môže, keď tento paragraf proti svojmu presvedčeniu ku prijatiu odporúča. Návrh neprijíma.

Po ňom rečnil Franc Kossuth proti návrhu. Po prestávke vystúpil Anton Mócsy z ľudovej stránky. Ponajprv hovorí, že pri utvorení pokoja s vládou z opozicionálnych stránok všetky stránky svoje zásady opustili, iba ľudová stránka ani len na vlas neodstúpila od tých zásad, ktoré ohľadom tlačovej svobody hlása. Ľudová stránka neprijíma návrh ani v opravenej podobe, pretože je to uputnanie svobody tlače. Ďalej odpovedá na reč ministrovi, ako by ľudová stránka bola nepriateľom pokroku a svobody. Toto upodozrievanie je so stránky vlády puhá *vymyslenosť* a *pomluva*, avšak pri liberáloch je to *skutočnosť*. (Zvučný súhlas zľava).

Franc Šima: Odsudzuje vyrovnánie sa opozície s vládou a opravený nový 16. §. drží za horší od starého. Avšak väčšina snemovne poslušne odhlasovala *nový opravený 16. paragraf*.

Zasadnutie 10. augusta.

V podrobnom pojednávani návrhu o trestnom postupovaní ďalej pokračujú, a spolu ho dnes i dokončia. Všetko ide ľahko, liberálna mašina pri každom paragrafe hlavou kýva, že áno, že dobre, prijíma sa. Len kde-tu povstane dakto z opozície a vysloví sa oproti osnove, textu zákona. — Po prijatí návrhu predseda snemovne udáva, že je denný poriadok snemovne vyčerpaný, predostiera teda návrh o prázdninách snemovne, dľa ktorého sa snemové zasadnutie snemovne vyslancov do 27. septembra odročuje.

Nasledovala potom interpellácia (osloenie) Jozefa Madarásza na Juliusa Wlassicsa ministra výučby, aby tento nariadil, že aby sa v maďarskej reči cudzojazyčné slová neuzívaly.

Zasadnutie 11. augusta.

Dnes na ostatné zasadnutie cengali v snemovni. Zasadnutie bolo asi tak dvoj-trojminutové, na denný poriadok nič inšieho neurčili, iba tretie čítanie včera prijatého zákonného návrhu o trestnom postupovaní. Všetci vyslanci boli uradostení, ledvy koniec čakali. Nuž každému to milo padlo, z tej horúčosti letnej domov sa ísť ochladíť. Tak do 27. septembra snemovňa vyslancov nebude vydržiavať zasadnutie. Nuž nech si odpočinú, my im to prajeme, avšak i to si želáme od našich liberálov, aby sa v septembri trochu múdrejší navrátili lebo veru nám s jejich nerozumným počínaním mnoho galíb zapríčinili.

Kresťanskí socialisti.

Tamten týžden sme čítali krátké zprávy, že sa kresťanskí socialisti už aj v Budínpešti začínajú hýbať, spoločovať a kadenáh e sa v Budínpešti snadia, že začnú si súdruhov hľadať aj po vidieku. — Teda zase socialisti, ústrne ne jeden čitateľ. Nedávno pri žatve dolnozemskej narobili tí socialisti hluku a neprijemnosti, oneľho vypukol strajk delníkov v peštianskych tehliarňach, ktorý čiastočne ešte i trvá, a tu zase noví socialisti vznikli, akýsi kresťanskí, ktorí sa najviac zpomedzi kupeckých pomocníkov verbujú.

No týchto jedných, týchto kresťanských socialistov sa nemáme čo obávať, ba naopak máme sa im radovať, ich snahy napomáhať, lebo veď tí sú to, ktorí Viedeň už už v liberálnom bahne utenujúcu vydvihli na sucho, oni sú to, ktorí pod vodcovstvom neohrozeného Luegera nateraz mešťanostu viedenského dopomôhli liberálom do hrobu. Preto svolajme tým chrabrým mužom, ktorí aj u nás povstávajú do boja v duchu kresťanskom oproti liberálom, hlasité: Na zdar!

Čo že chcú tí kresťanskí socialisti? Či sa oni hádam len preto menujú kresťanskými, že sa výlučne len s kresťanov verbujú a židov a všetko čo židovčinou pachne ku sebe neprijmu, že tuhý boj vedu proti vplyvu židovskému, prečo ich aj antisemitami menujú? Nie preto, bo veď tí dolnozomskí robotníci, alebo tí delníci v tehliarňach sú iste sami kresťania, a predsa nie sú kresťanskí socialisti. — Kresťanskí socialisti sa menujú „kresťanskými“ preto, že sa oni nie len menom kresťania, nie len pokrstení, ale preto pretože oni *i žijú po kresťanský*, lebo oni *robia a pokračujú vo všetkom po kresťanský*, lebo ich a ich účinky spravuje *duch kresťanský*, duch Kristov!

Kresťanskí socialisti vidia tú biedu, tú núdzu, ktorá teraz panuje po svete, vidia ten prevrat v spoločenskom, socialnom živote, vidia ako bohatý, majetný zdiera s chudobného i desiatu kožu, vidia tie ľarchy, ktoré liberálny štát navalil na plecía chudobného ľudu, vidia ako millionári fabrikanti považujú svojich delníkov ako otrokov, ako hoveďa, ktoré využikujú do ostatnej krve aby len svoje vrecka naplnili, vidia ale i ten náboženský úpadok, tu mravnú zrkazu, ktorá sa vždy viac a viac medzi chudobným ľuďom rozširuje, a ten ľud do tábora nespokojných,

bezbožných, revolucionárskych socialistov ženie. Toto vidiac dali sa do práce spoločensku chorobu vyliečiť, tie vtedy z tela spoločnosti odstrániť, ľud pracujúci ku jeho právam ľudským priviesť, jemu jestvovanie zabezpečiť, od neľudských millionárov vysvobodit', nábožne a mravne povýšiť, sošlachtiť, aby tí chudobní robotníci ostali aj napozatým osožnými údami krajini a nestali sa privrženci beznárodnych, beznábožných socialistov.

To je cieľ kresťanských socialistov. Spoločenskú socialnú chorobu idu liečiť v duchu kresťanskom, a odtiaľ je ich meno.

„Modli sa a pracuj!“ To je ich heslo. „Hodný je delník svojej mzdy!“ tak privolávajú oni slovami sv. Pisma tým skúpim boháčom. „Milovať budeš bližného svojeho“, tak zneju ich slová pyšným, nadutým panákom, ktorí opovrhujú chudobnými, ale to isté volajú i tým, ktorí nemajú lásky ku bližnému, jeho využitkujú, utlačujú, úžerou vykoristia, pálenkou mravne pokazia. — To všetko chceme i my, a preto vítajme kresťanských socialistov ako našich pomocníkov v boji proti nekresťanskému duchu, ktorý teraz panuje u nás. *Jablonovský.*

Autonomické voľby.

Vo *török-szent-miklósskom* volebnom okresi zvolený je za kongressového vyslanca gróf Julius Szapáry.

V *Jász-Karajenöve*: dr. Aleš Bakonyi.

V *O-Barsi* (tekovská st.): Ludvik Lakner.

V *Leviciach*: dr. Ottokár Prohászka, dr. Ján Csernoch a Ján Molnár opát ako cirkevní kongressoví vyslanci.

V *Bánlaku*: Zigmund Vadász.

Na fare *Füssi* ku tekovskému volebnému okresu patriacej: Ludvik Lakner.

V *Bardiove*: Jozef Szinyei Merse.

V *Pätikostoloch*: Ján Erreth predseda pravotárskej komory.

V *Krassovej*: Imrich Jakabffy hlavný župán.

Veliká obec *Bezdán* (zomborský vol. okres) zvolila: dra Antona Günthera.

Vo volebnom okresi *Bács* zvolený je: *Mladoniczký*.

Csepregský vicedekanátky okres zvolil za cirkevného vyslanca dra Alexandra Gieszweina biskupského tajomníka.

Obec *Páli* pošle za kongressového vyslanca dra Gézu Borsódyho pravotára.

V *Kismártone* zvolený je: Ján Asbóth.

Na *Starých-Bystriciach* (žilinský vol. okres): Julius Schwertner; ako cirkevný vyslanec ale: dr. Ján Dudek.

V *Pruskom* (trenč. st.): dr. Juraj Mičura veľko-bytčiansky pravotár.

V *Szent-Mihályuri* (nitr. I. vol. okres): dr. Ondrej Marsovszky snemový vyslanec; ten istý je ďalej zvolený i v obciach: *Alsó-Lendva*, *Rédics*, *Szécsi-Sziget*, *Lent* a *Szentmiklós* (zálánska st.) ako kongressový vyslanec.

Duchovenstvo vicedekanátu *zsámbokského* za cirkevného kongressového vyslanca zvolilo Juliusa *Rózsahegyiho* spirituála v semeništi.

V *Somorine* zvolení je: dr. Julius *Sághy* kraj. vyslanec.

Filiálka *Horváth-Klári* zvolila za auton. vyslanca: baróna Fridricha *Lipthayho*.

Na fare *Nagy-Hácséd* (II. nitr. voleb. okr.) zvolený je jednohlasne: dr. Jozef *Hortoványi* hlavný redaktor „*Magyar Állam-u.*“

Vo *Veľkej-Bytči* (povážsko-bystrický vol. okres): zvolili jednohlasne Juraja *Mičuru* tamjšieho advokáta.

V *Tate*: gróf Františ Eszterházy.

V *Lábe a Štvrtku* (prešporský I. vol. okr.) knieža erdódi Mikuláš *Pálffy*.

V *Szilágy-Somlyóve*: gróf Jozef Batthyányi.

V *Olšavici*, v košickom aut. voleboom okresi: pravotár Mihal *Hodinka* jednohlasne.

V *Skálali* (nitr. biskupstvo): dr. Jozef *Kubina* snemový vyslanec; ten istý je zvolený i v *Nižnej-Súci* a v *Ilave*.

V *Rožňave* a *filiálkach*: Ludvik *Molnár* statkár z *Tomášovej*.

V *Körmende*: Franc *Eredics*.

V *Zalaegerszegu*, *Cserencsóczi*, *Dobronaku*, *Bagone*, *Náshagyi* zvolili jednohlasne grófa Augusta *Zichyho* bývalého riaditeľa *Rieky*.

Na fare *Vajk* k I. nitr. vol. okresu patriacej zvolený je: dr. Ondrej *Marsovszky*.

Duchovenstvo dekanátskeho okresu *Nagy-értényu* pri voľbe do krajinského aut. sjazdu oddalo následovne hlasy: Ján *Molnár* 8, dr. Ottokár *Prohászka* 7, dr. Ján *Csernoch* 7, dr. *Simon Való* 1, a dr. Anton *Aschenbrier* 1 hlas dostal.

V *Liptovskom-Sv.-Križi* (ružomerský vol. okres): Štefan *Rakovszky* kráľ. komorník, snemový vyslanec.

V obci *Mosódi* a filialke *Hédel* (báňsko-bystrický vol. okres): Anton *Rimélyi* pens. kuriálny sudca.

V *Ošdani* a *filiálkach* (gemerská st.): gróf Franc *Wenckheim*.

V *Hegyeshalme*: dr. Ján *Reiter* snemový vyslanec.

V *Rákos-Csabe*, v *Rákos-Keresztúri*, v *Péczeli* a v *T.-Almási*: dr. August *Lubrich*, univerzitný professor.

Autonomické *baranyavársky* voleb. okres zvolil za kongressového vyslanca Štefana *Bittu* jednohlasne.

V *Kysuckom-Novom-Meste* (trenč. st.): dr. Aleksander *Simonyi Semadam*.

V *Samosujváre* arménski katolíci zvolili za kongressové vyslanca Hrehora *Simayho* kráľ. radcu.

V obci *Tamási* (pätokostolská diecesa) zvolený je: Jozef Paál.

V *Horváth-Zsidányi* (csepregský volebný okres): gróf Adalbert Cziráky.

V *Galamboku* (keszthelyský vol. okres) zvolený je: Anton Mócsy.

V *Riešnici*: Julius Schwertner pravotár jednohlasne.

V *Magyar-Komjáthe, Salánke, Ilonci, Kisfalude a Szajkófalve*: dr. Ondrej Komjáthi Rabár.

Dlhépole, Rovné, Kolárovice, Petrovice, Ščávník, Kotešova a Bytča za úda autonomického kongressu jednohlasne vyvolily Juraja Mičuru pravotára bytčianskeho.

V *Tótmegyeri* zvolený je: dr. Ondrej Marsovszky snemový vyslanec.

V *Ráczkeresztúri*: Benedik Meszlényi.

Hatvanský dekanátsky okres zvolil za cirkevného aut. vyslanca Juliusa Rózsahegyiho.

V *Zavari a Alsó-Lóci* (prešp. stol.) gróf Juraj Majláth jednohlasne.

V *Rába-Keresztúri* (železná stol.): gróf Erdödy.

V *Negyede*: Jozef Hortoványi.

V *Fehértemplome* (oravický vol. okres): Vilhelm Pászti kuriálny sudca.

V *Nagykoyalove* (nitr. 5. volebný okres) a vo filiálkách: Aleksander Chvalibogovszky rytier a veľkostatkár z Častkoviec.

Volebný okres *Starej-Kamiži* zvolil za kongressového vyslanca Antona Tompu budapešianskeho pravotára.

Láska, pokoj a mier.

Láska je základným kameňom celého kresťanstva. Duch Kristoví má v láske svoje korene, v láske proti Bohu a proti bližnému; ktoré korene keď raz odsekne, vyschne celý strom, a nebude viac ovocia prinášať. „Miluj bližny bližného“ je hlavné prikázanie Kristové, ktoré však prejde jedno ešte hlavnejšie: „Milovať budeš p. Boha svojho z celého srdca svojho, z celej duše svojej, z celej mysle svojej a zo všetkej sily svojej.“ Toto sú dvoje prikázanie, na ktorých ležia všetky ostatné.

Z tohoto stanoviska vychádzajú teraz nepriatelia cirkve, nepriatelia ľudu a nepriatelia kňazstva, keď plným hrdlom hlásajú, že my búrime, proti základným prikázaniam viery našej činíme. Oni nás chcú upozorniť, že sme sa pozabudli na hlavné prikázanie naše, ktoré vo všetkom len lásku prekladajú. Veľmi láskavým začínajú títo nepriatelia byť; to si myslia, že s takými táraninami zastavia ten boj, ktorý teraz zúri.

Nuž len sa hore! Do boja v mene lásky, lebo kto sa pozabudne na to, že táto láska nesmie byť

taká, ktorá stado veriacich hltavým vlkom odovzdá, alebo zanechá, ten nekora povinnosť svoju; ten je nie pastierom, lež hlavným vlkom sám! Čo je to? V mene lásky nás chcete uspokojiť? Jako dobre znáte naše prikázania! Na lásku sa odvolávate, sami ale divokosť činíte; na prikazy Kristove kladete stĺpy vašich novín, v každom čísle ale cirkev svätú, jej slúžebníkov napádáte; na pokoj nás upozorňujete v mene lásky, sami ale nepokoj činíte; a radi by ste mier uzavreli s nami, len preto, aby ste vy mohli nás tým lepšie zotročiť.

Teda toto je tá naša láska? Prečo sa jej vy nedržíte? keď nám ju tak odporúčate! Či jedine my musíme preukazovať proti vám lásku, vy ale nás môžete kopať bez prestánia? No známe vás pokrytci! Vaša láska je nie kresťanská, lež pohanská, lebo len sebeckosť, klam, podvod, mámenie máte pred sebou. V mene lásky sa neláska rozsieva; v mene sľavosti tie najväčšie surovosti páchajú; v mene svobody otrocké jarmo vešajú na krk ľudu; v mene pravdy tie najpodlejšie kmínstva sprovádzajú; v mene spravodlnosti, tie najhrôznejšie zbojstva sa dejú; v mene braterstva až do deviatej kože oderú svojho spolubrata; a toto je všetko duch kresťanský; toto nám vtedy odporúčate, keď my sa oprobujeme brániť proti tejto nepravosti?!

Dobre; vstúpime na stanovisko vaše diví nepriatelia! Skutky vaše dokazujú, že nemáte pochopu o kresťanskej láske; dokážeme vám teda, že len láska nás vede, keď bojujeme proti vám: pokoj a mier, ale nám ukazujú cestu, po ktorej kráčať máme, lebo po boji tieto veci nasledujú. Láska nám svieti, aby sme nezablúdili po ťažkých cestách týchto, a nepriateľov tým istejšie zničili.

Lebo aj medzi nepriateľmi musíme rozdiel činiť; sú niektorí, ktorí keď sú prevládaní sa poddajú: sú ale niektorí, ktorých keď aj prevládaš, nechtiac o život prinsť v ostatnom boji, poddajú sa, medzi tým ale podvodne napadnú nepriateľa svojho a chcú ho zničiť. Títo nezaslužia nič inšie, len aby boli o život privedení bez všetkého milosrdenstva. Takto vyzierajú liberáli; oni podvodom, klamom mámia ľud, medzi tým ho ale olupujú! Sráď neni pravda? Nerobíte takto? Neprezradzujete sa s každým pohnutím?! Lásku máte v ustach, pohladáte toho, ktorého chcete dostať, a keď sa vám poddá ho zosurite. Toto je taktika liberálov!

Preto, keď nám aj odporúčajú lásku, neprimeme ich sprosté táraniny; opovrhne ich hluposť, ktoré vytrubujú: lebo ako vo sv. Písme stojí: „Diligite inimico vestros — Milujte nepriateľov vašich;“ tak isto tam aj toto stojí: „Non est pax inpiis — Bezbožní nemajú pokoja.“ Ano nemajú pokoja! Lebo jako človek je každý lásky hoden, ale jako nepriateľ cirkve, neni hoden lásky ostatných dietok, ktoré verne milujú matku svoju; neni hoden nič inšieho, ponač chce po mlčky milú matku ostatných do otroctva sotif, o

jej práva ozbiť, jej refaze prikúť na ruky, len aby bol prenasledovaný, potupený, znevažovaný, a vyhodený von z lóna jej. Toto je láska kresťanská liberáli! Našou prvou povinnosťou je ľud brániť, ľud kresťanský, ktorý je teraz v otroctve vašom. My aj vás milujeme, ale len tak, ako nepriateľ miluje svojho nepriateľa, keď sa proti nemu bráni, alebo ho prenasleduje, aby ho ten nezničil.

Tu by si mal nejedon hlupý liberál radšiej mudrú vec rozvážiť, ako také veci písať, že náš najbližší je bez rozdielu a vymienky náboženstva každý človek. No takéto besné huby len pre liberálov sa šiknú; my sme neni zaslepení, žeby sme to nevideli, že náš najbližší je nie každý človek, lež jedine katolík. Teda v mene lásky, podľa pravdy a spravodnosti a ducha Kristového my musíme bojovať pri vás: podlosť, mámenie a klam nezasluží inšie!

Kde niet lásky, tam neni ani pokoja. Pokoj je na láske založený: len tí, ktorí sa milujú vo spolok môžu v pokoji žiť. Že liberáli nechcú v pokoji žiť, samosebou sa rozumie; oni potupili náboženstvo, znevažili vieru, bezbožnosť hlásali, do otroctva priviedli ľud: a teraz sa žalujú, že vraj ľudáci nepokoj rozsievajú, búria proti nim, huckajú každého. Nuž toto uverí len taký človek, ktorý nevie ďalej pozrieť od nosa svojego, ktorý nebere do povahy žiadne príčiny, ktorý súdy a nevie naď čim. Keď ty mňa okradneš, ja mám zastat ticho? Keď ty mňa vymlátiš, ja ti mám zato zaďakovať? Keď ty mňa poraniš, ja ti mám ešte vyčistiť tvoju zbraň, a všetko ti oddať, čo mám pri sebe?! Hlúposť, strašná hlúposť by toto bola. Síce nečudujeme sa, hlupáci len hlúposť môžu žiadať! Vzduchajú, že neni lásky, neni pokoja, neni mier medzi nami a nimi. Toto veru ani nikdy nebude! My z lásky k vám musíme bojovať, lebo vy by ste ešte väčšie hriechy páchali: hriech ale obmedziť každého kresťana je povinnosťou.

Nebude medzi nami a vami pokoja dotiaľ, dokiaľ vy neprestanete prenasledovať nás; my sa len bránime. Ponevác ale vy o pokoji ani mysle nemáte, nuž my mier s vami nikdy neuzavreme. Mier musí mať svoje primerané podmienky tak s jednej, ako aj s druhej strany. Tieto podmienky sú jediným spojovateľom nepriateľov. Láska, pravda, spravodnosť a uznanie, musí byť hlavnou zásadou tých, ktorí chcú mier uzavrieť medzi sebou. Tieto ale nenachádzame u liberálov. Oni nemajú lásky, ponevác divoko zúria proti všetkému, čo je katolícké; nemajú pravdy, ponevác vždy len mámia svet, keď sú aj presvedčení, že to neni pravda, čo píšu; nemajú spravodnosti, z ktorej sa len vysmieľujú, keď by ju mali najviac zastávať; nemajú uznania proti nikomu, lebo nechcú napomáhať ubiedený ľud, ktorý ich plačúci prosí a žiada pomoc: a preto s týmito neuzavreme nikdy mier; proti týmto budeme bojovať do poslednej kapky krvi, lebo padnúť nemôžeme, lež jedine víťazstvo musí byť koniec účinkovania nášho.

Veľmi sa mýlia tí, ktorí myslia, že s odvolávaním sa na lásku nás pritiahnu k sebe. Môžu vykričať koľko chcú, že nekresťansky robíme, keď aj ďalej bojujeme: môžu brechať proti nám a dokazovať, že toto sa nesrovnáva s katolíckym presvedčením; môžu nás potupovať a vysmievať, ako len takí ľudia robia, ktorí si už nemôžu ináč pomôcť: toto každý rozvažitý človek len za mámenia bere, a nato si pomysli, že títo chumaji lebo sú opilí, alebo nemajú ani pochopu o kresťanskej láske, o kresťanskom presvedčení. Dozista sú krivonosia.

Podľa týchto aj apoštolovia zle robili, lebo prikazovali veriacim, aby sa s inovercami, s podvodcami a s bezbožníkmi, ani len nerozprávali, ľa aby ich ani len nepozdravili, keď sa s nimi stretnú. No keď sa takito učiteľia postavili za pravdu, jako sú liberáli, hneď musia byť ticho aj apoštolovia. Chudiaci! Vidieť, že konské kopito a krivý nos, ktorý sa nedá narovnať, nevedia si skovať; čo píšu všetko je také, že nie duch kresťanský, lež duch diabolský to previeva.

Čo teda máme robiť s týmito šuhajmi osvietenými, ktorí ani tieto najhlavnejšie pravdy nechcú pochopiť? Či oni zaslužia aby sme s nimi v pokoji žili? Či sú oni hodní toho; aby sme s nimi mier uzavreli!? Bolí ich to, že my smele poučujeme ľud, zastávame, prebúdzame, a preto proti nám broja. No nič to; my nepodľahneme táraniniam jejich, lež lásku budeme hlásať aj ďalej, pokoj rozsievať a mier ubezpečovať, ale len s takými, ktorí sú toho hodní; tí čo naozaj chcú byť opravdivými ľudomilmi sú naši bratia.

Láska, pokoj a mier bude pevná vtedy, keď liberálni otroci sami zhodia putá svoje, a nebudú tak písať, ako im rozkazujú, lež keď budú takí slobodní, jako sme my. Svoboda je najväčší poklad človeka; tento poklad teda keď si nadobudnú a budú rozvažitejší, prestane boj medzi nami: ináč ale vždy budeme bojovať, dokiaľ ich nezničíme; lebo toto je opravdivá láska kresťanská, ktorá jedine môže pokoj a mier priviesť do spoločnosti ľudskej.

Ján Žilinský.

Vyslancom krajinským ľudovej strany!

Sláva, chvála Vám! vy veľikí mužovia, ktorých čelá prúdom od práce sa potia, od práce vznéšenej, v ktorej ste tak stáli, že vás neodstrašia bezbožné návaly.

Vás sme nie na darmo zvolili do snemu, lebo spatrujeme tú krásnu dôveru, ktorú vy vzájomne nám dokazujete, že ste účinní, jak tá včela v lete.

*Vy ste vždycky verní vášmu povolaniu,
trebárs utrpíte hockedy pohanu
od tých nepriateľov, s ktorými ste v boji,
bo netečnosť vlašná vás neuspokojí.*

*Vy ste bojovníci šlachetní za vieru,
za ktorú Kristus Pán vytrpel nad mieru,
ktorú vše bránite proti neznabohom,
lebo prebývate nie s diablom, lež s Bohom.*

*Vy ste ľudu nášho priatelia uprimní,
by ste ulavili tarchy jeho, krivdy,
pod bremenom týchže už tak veľmi klesá,
že prosi vás vrece, reknúc: smilujte sa!*

*Za vás ten ľud biedny vzdychy své vysielal,
by ste vše poraziť mohli nepriateľa,
ktorý nespí nikdy, lež úklady stroji,
by ľud zničiť môhol v tom prehroznom boji.*

*Daj že vám Boh dobrý sily, zmužilosti
vo vašich námahoch z nebeskej vysosti,
by ste odhodlane len slúžili Jemu,
a tak si obsiahli nezávdnnú odmenu.* Toňo Hr.

Majáles v Kysuckom Novom Meste.

Mali sme majáles o tom už asnáď aj viete; zabavili sme sa dobre, výborne, kapitálne!!! Šipekého sme toľko spomínali že sa mu snáď aj dnes ešte ščuká. Jak ale taký ozaj už vyziera, jako som ho vtedy videl u Galvána na stene, tak veru am ma čert vzal ten most už isto budeme mať, a úrad služnovský nám vezmú: lebo on obydlje vybehal a preto tak vyzerá na tej stene blady a vysknutý.

Že most budeme mať toho sa nebojim, aspon z neho budeme môcť lepšie ryby chytať v Kysuce (poznámenávam že rybárčinu vyárendoval náš pán kaplán Ľudák.)

Že úrad služnovský (novomestský) zo zemegule zotrú — to sa mi páči. Haj dinom-dánom pôjde do Trenčína jakožto rozum stolice a bude u Barana rozumkovať; kaďi okaďi celu Žilinu kde pôjde do penzie — a to tak, že zasej len budeme spievať: lepšie mesto Žilina než Juherská krajina! — Mesto pripojá k Čaci! Strašia nás. Nuž ale to, že Kaco sem bude chodievať častie, nič nevadí, to on aj teraz si sem zabehne „veď lepšia známost jako hotový groš.“ Nuž ale Kaco neni je preto a nadarmo Kaco, on nám chce tu doviest aj Čardáša nazad. Pri Kaco-Macovi a Čardášovi by sa ešte jeden tretý hodel, ktorý by ich po uliciach zvláštne po tej našej dlhej ulici vodel. Ale takého blázna a potrimiskára u nás Novomešťanov tiež veru títo dvaja nenajdu. — Na toto by musel byť clovek kam vietor tam plášt. Ktorý by tam hral týmto dvom po uliciach kde mu lepšie platia, a tí by tancovali. A tento tretý by mohol byť Bultai de Stará Bystrica!

No toto by bol najnovší politický chýr! Ale nám Novomešťanom je jedno, mi si naše nedáme, Šipekeho neznáme, Bultáša Čardáša, Maca-Kaca sa nebojime.

Kostol dolný reparujeme; za čo zaslúži pochvalu náš pán farár s pánom kaplánom; nech žijú! Volby autonómne sa u nás prevádzajú, držíme sa dobre! Od Žilini mrákavi idú, nás to ale nehadí — u nás je všetko dobre.

Čo som vedel napísal som, čo som očul a vydel vyrozprával som; keď budeme mať kostol už hotový, obšírne Vám odpíšem. *Starý vrabec.*

Letný pohyb kráľovského páru. Jeho Veličenstvo náš kráľ 9. t. m. odcestoval z Viedne zase do Iľlu. Jej Veličenstvo kráľovna predošlým dňom odcestovala z Iľlu na osobitnom vlaku na južnotyrolské jazero, Karer menované. S ňou cestovali gróška Sztáray a generál dvorný majster Berzeviczy. Na železničné nádražie ju odprovadili všetci členovia kráľovskej rodiny, od ktorých sa kráľovná veľmi srdečným hlasom lúčila.

Cestovanie kráľ. kniežata Jozefa. 28. aug. odcestuje kráľovské knieža Jozef do Vesprimu na prehladku tamejšieho honvédskeho pluku. Za čas tam pobytia bude kráľovské knieža hosťom biskupa baróna Karola Horniga.

Kniežaprimas. Klaudius Vaszary kniežaprimas 12. t. m. navrátil sa z Balaton-Füredu do Ostrihomu, kde 15-ho tohoto mesiaca na sviatok Nanebevzatia Panny Marie v ostrihomskej bazilike veľkú sv. mšu drží. Kniežaprimas 17-ho t. m. dôjde do Budapešti a 18. t. m. na deň narodenia kráľa, taktiež 20-ho t. m. na deň sv. Štefana kráľa veľkú slávnostnú sv. mšu mať bude

Dobročinnosť rábskeho biskupa. Ján Zalka rábsky biskup znovu dal na javo svoju dobrodušnosť, ako mu totiž na známost prišlo nešťastie povodňou zapríčinených škôd okolitého obyvateľstva, na chytrú podporu hned sto zlatých poslal, na napomoženie pre tých, čo v najväčšej núdzy trpia.

Spolok kresťanských socialistov v Budapešti. Víťazstvo kresťanských zásad hlási utvorenie uhorskej socialno-kresťanskej stránky a tak sa stalo, ako sme predpovedali: jej program našiel ozvenu v celej krajine, už doteraz počíta vyše tisíc členov. Čo je to asi po dvoj- alebo trojtýždennom počiatku? Aký ohromný úspech, keď do povahy vezmeme, že začiatočníci ani pred verejnosť nevystúpili, jejich program šíreniu svetu neroztrubovali a takrečeno len v svojom krúhu rozširovali zásady kresťansko-socialne. Kresťansko-socialná stránka sa následovne tvorila: riaditeľ Eugen Répássy, tajomník Adalbert Erner, zápisník Alexander Kovács. — Nuž len chytať sa do práce a neodpočinúť, pokúď všade a v každom ohlade kresťanské zásady svojho práva nevydobijú!

Hody v Kristinovom okresi v Budapešti odbývaly sa minulú nedeľu, ktoré sú už stotý raz vydržiavané. Božie slávnosti odbavoval Jeho Osvietenosť Károl Rimely báňskobystrický biskup pri skvo-

stnej assis'encii (kňazskej obsluhu) ako ktorý cez štvrtstoročie kaplánom bol vo farskom kostole. Na poludnie bola na fare hostina, na ktorej sa patričné mestské predstavenstvo a druhé významné osoby súčasťnily.

Ernestovi Urbanovskému sa zase reč vrátila. Ako známo tento naozaj starý vyslanec snemový veľkobyččianskeho okresu ako vzorný mameluk, na sneme zavše za roky a roky ništ nehovorí, z čoho si opozicionálne časopisy maďarské nemalý žart zvykli robievať. On len vtedy vie rečniť, keď sa hlasuje za rávrh vlády, a vtedy si už potom od srdca vypovie to „áno“ a ešte i hlavou kvyne na to. Tak pri minulom návrhu Mikuláša *Lepšényiho*, aby sa daň od roľ zmenšila, a burzová daň zaviedla, — on s vládnymi mamelukmi hlasoval, že *nie*, že ľud môže túto daň platiť. Nuž my sme zvedaví, čo mu doma jeho voličia na to povedia, keď sa ten od porcie po ostatnú kosť zodraný ľud dozvie, že ho p. Ernestko takto zastáva? Nech sa opýta Rovnancov, Kolárovcov, Marikovcov, či majú tú veľkú daň z čoho platiť?

Tomášovi Podkrivackému v Rovnom odobrali trafiku, lebo Jurajovi Mičurovi dovolil počas volieb pred svojím domom ľudový program držať. Toto je tá sloboda a rovnoprávnosť svätého liberalizmu. Bodaj by čím skôr vydochnul!

Z Pekelníka (oravská st.) nám píšú. Z noci 23. júla na smutné ráno sme sa prebudili my pekelníčania. Hrozný chýr zranil srdcia naše. Náš jeden spoluobčan Ján Krupa pomocou povraza samochcúc zbavil sa života zemskeho. Príčinu, ktorá ho k tomu strašnému kroku pohla, kto zná? Na kolko ale z vonkajších okolností súdify sa dá, smele možno tvrdiť, že pálenka a žid boly príčinou smrti jeho. — Oj, kedyže už ľudia zmúdrejú?

Novobaňský katolícky kruh, ktorý celý rok čakal potvrdenie stanov jeho, bol 27. júna b. r. slávnostne otvorený. Pri otvorení brala hodnú účasť tamejšia i prespolná intelligencia. Ráno o pol 8. hodine bola sv. mša; miestnosť vysvätil zdejší p. farár Juraj *Vlček*. Kruh poslal holdujúci telegramm na osv. pána biskupa Karola *Rimelyho*. Pán Anton *Orgonáš* povedal peknú reč vynesúc pozdrav na Jeho Svätosť Lva XIII. a apoštolského kráľa Františka Jozefa.

Veľké živelné pohromy zúrily minulý mesiac v Pozamčí (tekovská st.). Zhorelo šesť domov trom gazdom úplne na popol spolu i s pobočnými staviskami. Oheň povstal nepozornosťou jednej gazdiny, ktorá topila masť. — Ďalej víchrica, dážde a fuják tam na okolí veľké škody v obilí zapríčinily, zemiaky začínajú hniť, vnať je celkom zvädlá, tak že ľudu veľká bieda hrozí na rok.

Úspech sa už ukazuje. Z obci Gyepű-Kajár, kde životaschopný kresťanský potravný spolok jestvuje potešiteľnú zprávu zdefujú. Stojí totiž tam skpolkový sklep štvrt roka, a obecný židovský sklepík už i za tento čas musil nahliadnúť, že musí do lepšej vlasti vyvandrovať, kde nielo kresťanského potravného spolku. Na jeho prahu odtedy, trebárs cenu článkov značne znížil, začala rosnúť burina. Teraz už role predáva jednu po druhej, aby sa tým ľahšie vystehovať môhol. Doista nikto za ním plakať nebude.

Do kat. kostola hrom udrel v Pápe a v mramorových pilieroch a kostolných maľbách veľkú škodu zapríčinil. Toto je už piaty raz odkedy kostol stojí.

Sv. Otec Lev XIII. a III. rád sv. Františka. Ako vysoko si váži sv. Otec III. rád sv. Františka, jasne to dokazuje jeho nový list na generála Františkánov upravený. Sv. Otec hovorí, že v terajšej dobe je väčšmi zapotreby nasledovať ducha sv. Františka, než kedy indy. Duch za pôžitkami telesnými vystúpil v hroznej miere, proti čomu je najlepším prostriedkom zapieranie, ktoré životom svojím hlásal serafínský svätec, ktorého nasledovníci sa sriaďujú v III. rade sv. Františka. Sv. Otec je už 25 rokov údom tohto spolku.

Jubileum novej snemovne. Desať rokov minulo tomu teraz v auguste, že najkrašieho staviska hlavného mesta nadzemné múry stavať začali. Múrové práce dnes už celkom dohotovene stoja a tebárs následkom vlanjšej velikej millenárnej práce tohto roku menej robotníkov pracuje na mohútnom paláci, nová snemovňa za päť rokov bude predsa hotová. Na budúci rok dva razy toľko robotníkov bude na nej pracovať ako tohto roku, a jestli sa plán staviteľov uskutoční, r. 1901-om už slávnostne otvoria tento krásny palác novej uhorskej snemovni. Pekná to obeta od krajiny vystavenie takej snemovne, ktorá nemá skoro páru na svete, nuž by sme veru od vlády právom očakávať môhli, aby nás ona za toto so svojou liberálnou dobrotou tak neblažila, že nás pri tom ani tá pekná snemovňa neteší.

Neporozumela kázni. V Amerike v meste Chicagu išly tri setry do kostola, menom Maria, Marta a Anna Weipert. Anna najmladšia prišla s plačom domov a keď sa jej matka pýtala, čo plače, odpovedala: Pán farár cez celú kázeň hovoril len o Marii a Marte, ale mňa Annu ani len jedním slovom nezpomnul.

Nový strajk v Pešťbudíne. Sotva prestal strajk tehárov, už chvstá sa zase nový. 1. augusta predpoludním asi tisíc murárov a kamenárov radilo sa o svojom zlom položení. Uzavreli, že budú žiadať 9¹/₂-hodinovú dennú prácu, povýšenie mzdy a ľudské zachádzanie. Jestli nevyhovie sa týmto ich žiadostiam za 14 dní, zastavia prácu. Súčasne mali shromáždenie aj slovenskí murári a kamenári, ktorí tiež uzavreli, že zastavia prácu, jestli im nepovýšia mzdu a neskrátia čas práce.

Pomery v Brieke. V obci Bridke, v Bukovine mali posiaľ šenky židáci, ktorí tamejších hospodárov na sucho holili a bez vlny strihali. Sobralo sa teda 40 hospodárov a prevzali predávanie špiritusových nápojov na seba, čoho následok bol, že všetci židáci šenkári ich opúšťajú. Teraz jeden hospodár ruský menom Demeter Hudin i sklep otvoril s nápisom: „Rusinský sklep!“ Židia v Bridke teraz zamýšľajú všetcia do Ameriky vyvandrovať. Nuž radšej nech oni ta idú, nežli pracovitý, usilovný ľud. — Dalo by sa to i u nás na mnohých miestach upotrebit, len aby ľudia naši trošku bystrejšie rozmýšľali.

Od včiel usmrtený. Ako z Rímu píšú v obci Cunes jeden gazda strašnou smrťou zisiel zo sveta. S paholkom pracoval pri včeline, ktorý pri práci prekotil jedon klát s včelmi, z ktorého sa včely celým rojom naňho vysypaly. Paholok vidiac nebezpečensvto ušiel a schoval sa dojedného močiara. Gazda sa nemôhol pred včelami obrániť, ponevác ho tieto so svojimi jedovatými žihadlami dotedy pychaly, pokiaľ od strašnej bolesti usmrtený na zem neklesol.

Drobné chýri. 101 rokov stará šenská. V Mainzi žije jedna vdova, ktorá už 101 rokov dosiahla. Stará žena je duševne a telesne celkom zdravá a bystrá. Pred svojim najmladším 60-ročným synom tú žiadosť vyslovila, že by svoje v Amerike bývajúce vnučence rada išla navštíviť. — *Smrť defraudanta.* V levočskom žalári našli zomretého mestského pokladníka, ktorého pre pokradenie úradných peňazí do vyšetrovajúceho väzenia dali. Nevie sa, či sa sám zabil a či ho druhý zo sveta zniesol. — *Nebezpečný žobrák.* V Taliansku v meste Potrinesi pri hore od jedného cudzinca žobrák almužnú pýtal, keď mu ale cudzinec almužne nedal, s lopatou ho po hlave uderil a okrádol. Na šťastie tam boli ľudia, ktorí zamdleného cudzinca na jeho byt odviezli. Žobráka sa ešte nepodarilo chytiť. — *Noví „zemský pán.“* Prastarý majetok rodiny Sztárayho v Nađmiháli najbližšej pára zamení a prejde do vlastnosti Bertholda Weisza, židovského krajinského vyslanca. — *Všade povodne.* V minulom týždni dažď ohromné škody zapríčinil, domy obýlie, statok, ba i ľudské životy na mnohých miestach tejto počasnej nehode obeťou padly, a síce nie len u nás, ale i v Rakúsku, Nemecku a Rusku. Tak 30. júla v Spišskom-Podhradí prietrž mračien potoky tak rozvodnila, že voda cez okná do izieb vtiekla, železničný násyp na 30 metrov pretrhla, mosty pobrala, obýlie na roľach a seno na lúkach celkom zničilo. V obci Réva-Ujfalu (torontájska st.) strašná búrka a ľadovec pustošil. Podobné pohromy boli vo Viedni, v Linzi, v Bliske, v Išlii, v Česku a Tyrolsku, v Sasku a Petrohrade kde železničná premávka pretrhnutá, škody veľké. I ľudské životy obeťou padly. — *Dobročinnosť vacovského biskupa.* Koštantin Schuszter vacovský biskup z príležitosti svojého 80-ročného narodenia založil 80 tisíc zl. základinu. — *Vdova ruská cárovna* chcela — ako píše — terajšieho ruského cára svojho syna s trónu zbaviť, pretože sa cárskej rodine jeho účinkovanie neľubí. Dozvediac sa o tomto cár, odstránil od seba svoju matku, poslal ju do Kopenhágy. — *Strážamajster zdedil viacej millionov.* Jozef Gallo, budapeštiansky hudbný strážamajster od 6. pešieho pluku mal v Amerike v San-Francisku jedného bohatého strýka, ktorý vlni zomrel bez následníkov. Teraz vyzývajú rodinu, aby sa k pozostalosti hlásila. Zomrelý nemal iba tohto strážamajstra v rodine a takto teraz tento človek 5—6 millionov zl. zdedí. Nuž veru si už môže nie len hrať ale i tancovať. — *V krakovskej cigarovej fabrike strajkuje asi 1200 robotníčiek,* pretože sprava fabriky nechce odstrániť jeden anglický stroj, ktorý cez jednu hodinu 35,000 cigaretlí zhotoví. — *Krvavá zvada.* V Budapešti nočný strážnik Ján Kainer zbadal v jednej ulici, že špiritus vypálil stenu jedného suda. Keď to oznámil patričnému pivničnému dozorcovi, tento divoko sa naň hodil a začal ho hrdúsiť, načo nočný strážnik vyťahol služobnú pištoľ a dvarazy strelil na nápadníka. Ranený je v špitáli. — *Kedy sú deti najťažšie?* V Kopenháge v jednom ústave každodenne odvážili 70 chlapcov a dievčienec a našli, že deti sú najťažšie v jaseňi a začiatkom decembra, potom padajú na váhe až do konca leta. — *Dolňozemský štrajk* tohto roku päť ľudských životov stál a počas štrajku viac ako 200 robotníkov zatkli. Nuž to je veru strašné, keď sa robotnícke otázky ľudskými životami riešiť musia! — *V Budapešti* 11,325 vozov a kočov popísali tohto roku. Kto má dutky ten tu veru pešy nemusí topánky drať, lebo z tohto čísla príjda 3,528 na koče. — *Drahý smiech.* Pred súdom v Liegnitzi skládala jedna

mladá ženská prísahu, pri čom jej čosi smiešne do mysle prišlo, tak že sa zasmiala. Sudca ju na 10 zl. pokuty potrestal pre toto neuctivé držanie; — na čo pravda hneď sa jej smiech na plač zmenil. — *Hubami sa otrávil* po tieto dni v Sedmohradsku syn jedného robotníka. S otcom totižto v hore huby zbieral, ktoré na večeru uvarili a zjedli. Medzi hubami bola i jedovatá huba, ktorú zabudli vyhodíť. Otec je tiež nebezpečne chorý. Pozor ľudia! — *Japonská obyčaj.* V Japonsku nosia ľudia drevené topánky na všedný deň, topánky zo slamy ale na nedeľu a sviatok.

DOPISY.

HRABUŠICE (Spiš).

Vážna Redakcia!

V minulú príležitosť len v krátkosti som tú pre-radostnú zprávu podal cteným čitateľom obľúbeného „Kreššana“, že samospasiteľná cirkev katolícka zase o jedného úda bohatšou sa sta'a, ktoréžto šťastie ju v obci našej v osobe Marii Pamula zastihlo. Pripomenul som spolu, že novoobrátená sestra naša 19. júla sa účastnou stala zaraz aj prevelkej a vážnej sviatosti birmovania. Včul by som chcel o tých dvoch udalostiach aj o inšich ešte pre lepšie porozumenie obšírnejšie prehovoríť. — Chvála a sláva novoobrátenej sestre našej, že svojmu úmyslu do ovčince opravdivého Kristovho vstúpiť aj vzdor zneváženia zo strany svojho byvalého pastiera vernou zostala. Chvála jej i preto, že tento priestup svoj z luteránskeho vierovyznania do opravdivej cirkvi Kristovej v takej obci uskutočnila, v ktorej okrem katolíkov aj inšie vierovyznania zastúpené sú. Nehatila ju v úmysli svojom ani ostýchavosť, ani bázeň, povedomá súc toho vnučenia, ktoré jej Boh z nevyslovnej milosti svojej do srdca vliat ráčil. — Utešený a na srdcia všetkých prítomných katolíkov zaiste hlboký dojem pôsobujúci zjav to bol, keď ona pod nekrvavou obeťou mše svätej po čítaní epistoľe predstúpila pred oltár, aby do rúk miestneho p. farára vyznanie viery kresťansko-katolíckej složil Kristovi a Jeho zastupiteľke cirkvi katolíckej vernosť a oddanosť sľúbila. — Nech ju posilní všemohúci Boh, aby v naleznutej viere pravdivej do smrti vernou zostala, a ju aj bohumilými skutkami čnosti a nábožnosti pred svetom dokazovala!

Zpomenuť obšírnejšieho hodná je aj slávnosť birmovania, ktorá sa 19. júla v obci našej odbývala. Jeho Osvietenosť p. biskup Pavel Szmeccányi zaumieniac si po celom schavnickom cirkevnom okrese sviatosť birmovania udeľovať, dokončil blahonosnú cestu svoju v našej obci. Obyvatelia všetky možné sily svoje vynaložili na to, aby svojho arcipastiera Jeho stavu primerane, najhodnejšie prijali a poctili. Už 17. júla započali víťazné brány stavať, ktoré že sa krásou a veľkoleposťou honosíť môhly, pripisovať sa má snažnému nariadeniu predstavenstva obce. Jedna brána, na ktorej nápis nasledujúci: „Požehnaný, ktorý pričádzaš v mene Pána“ sa skvel, bola pri kostole, druhá ale, ktorá z dvoch menších, vencami medzi sebou spojených brán pozostávala a na ktorej nápis: „Vítaj“ a „Keď je Boh s nami, kto proti nám?“ sa jasal, v prostred dediny na moste bola vystavená. Cesta medzi dvoma bránami najutešenejšie bola ozdobná stromkami, jako aj hlavná ulica podobne sa

široko-ďaleko zeleňala. Kostol, ktorý bez tak so svojou gothickou stavbou, krásnym oltárom a ostatnými vzácnymi cirkevnými nariadeniami v očiach cudzích ľudí pozornosť vzbudzuje, tiež bol najokázalejší, k prijatiu tak veľkého kňaza vystrojený. Jedným slovom: všetko kde človek pohliadnu, zriedkavú neobyčajnú slávnosť predzvestvovať malo. — 19. júliusa už včas ráno ulice ľudstvom preplnené boli, a s netrepezlivosťou a napnutosťou prichod arcipastiera svojho očakávali. Okolo 7-ej hodine konečne medzi rachotom streľby, a lúbežným hlaholom zvonov, sprevádzaný súc už z ďaleka banderiumom krásne vystrojeným dorazil Jeho osvietenosť do obci našej. Od miestneho p. farára krátkou ale jadrnou rečou privítaný súc z bytu farského sprevádzaný bol do chrámu božieho v peknom počte zastupeným duchovenstvom, a bielo-oblečenými družicami s tlajúcimi s kvietkami cestu pred nohami Jeho. Hneď na to osv. arcipastier pri pristojenstve početného duchovenstva pristúpil k oltáru, a obetoval Otcu nebeskému omšu svätú, po ktorej nasledovala kázeň.

Sám arcipastier ju držal tak dojímavé, že srdcia všetkých prítomných náležite ku skrúšenosti pohnulo. Složili potom birmovanci vyznanie viery kresťanskokatolíckej a obnovili krstený svoj siub, po ktorých cvičeniach pobožnosti započalo sa vysluhovanie sviatosti birmovania, ktorého účastných sa stalo 456. Aj samé nebe nám priaznivým bolo, z ktorej príčiny sa aj birmovanie okolo kostola dialo, čo že krásny na oči ľudské zjav spôsobilo, nedá sa odtajiť. Načim ešte pripomenúť, že aj hrabušický hasičský spolok skvele prispel ku zväčšeniu pompy pri tejtože slávnosti vystrojenej. To by bolo teda o našich dvoch veľkolepých slávnosťach, ktoré nám chytr o z pamäti nevyndú. Dal by P. Boh, že by sme sa podobných, zvláštne ale na počiatku spomenutej slávnosti takej ešte dožiť mohli častejšie, že by sa vyplili slová Kristove i v našej obci: „a bude jeden ovčinec, a jeden pastier.“ — Vydriavali sme 25 júla v miestnosti školskej voľbu cieľom vyvolenia vyslanca svetského na autonómický katolícky kongres. Všetci zhromaždení voličia na návrh miestneho p. farára za osvieteneho p. baróna Jána Mariássy, bývalého kandidáta ľudovej strany iglovského okresu sa zaujali, súc presvedčení o jeho pravdivé po katolícky smyšľajúcom charakteri. Všetkých hlasov i s betlanovskými obyvateľmi padlo na p. Manássy 222. Úfame, že tento veľazaslúžilý pán na iste za vyslanca autonómického v levočskom okrese vyvolený bude. — Ešte o jednej srdcelomnej udalosti v krátkosti spomenúť chcem. Dňa tožto 31-ho júla Štefan Hajer obyvateľ hrabušický, jakožto robotník pri pile v Poprade skrze udretie dreva smrťou násilnou a náhlou života pozbavený bol. Nech P. Boh poteší zarmútenú, krížom navštivenú vdovu Katarinu Hajer s tromi pozostatými sirotami, a udelí jej hojnej mislosti ku snášanju jej ťažkého kríža.

Z ROVNÉHO (Trenčianska stolica).

Velactená Redakcia!

Kde sa vzala, tu sa vzala dňa 24. júla voľba na obecných predstavených. Výsledok voľby bol, že boli naši obecní predstavení v pravom smysle slova jednohlasne vivolení, a to preto, že pri voľbe z našich občanov nebol okrem takzvaného čierneho kováča Du do ň a nikto prítomný. Tento čierny kováč, ktorého

duša myslím je začiernená, vyvolil richtára, ktorý sa jemu zase tak vďačným ukázal, že ho zase za prisazného vyvolil. Tak obydva sú jednohlasne vivolení. . . .

Je to všeobecne známo, že všade sú ešte v januári voľby na obecných predstavených, nás ale náš p. slúžny práve v ten čas s voľbou prekvapil, keď naši ľudáci doma neboli: aj náš kandidát, ktorý od nás za richtára bol odporúčaný, práve na ten čas meškal v kúpeli. Všeobecná mienka bola, že my chceme za richtára Tomaša Podkrivackého, na ktorého my ani zďaleka sme nemysleli, preto, že je to človek, ktorý svoj kepeň tak obracia, jako vietor pofukuje, ani richtárom byť žiadnej súcosti nemá, nech on len sebe svoju trafikku opatruje, kým druhá voľba nasledovať bude.

Ešte chcem aj to zdeliť, jak náš p. slúžny zopatreň k nám na deň voľby prišiel. Keď by bol v ten čas jako sa stoliční výborníci volili, tak zopatreň prišiel, nebolo by sa naším občanom také nešťastie pridalo, čo ešte dneská niektorí oplakávajú. Práve o ôsmej hodine idúc hore našou dedinou do kostola ku malej svätej omši, vidím už celý huf žandárov. Zvedave idem k našiemu richtárovi, dozvedajúc sa, čo je nového, keď zase ten huf žandárov sa prechádza? Richtár, na ktorom bolo dobre poznať, že je o svoj masný hrnček nafakaný, keď seba trocha odúknul, mňa presvedčil, že tí žandári sa tu preto prechádzajú, že bude dneská voľba na obecných predstavených. To mňa veľmi nahnevalo, odpovedám richtárovi: nebuď v strachu, nepôjde z nás nikto na takú voľbu. Tí vyvolení, títo dobre známi liberali sú nasledovní: Gyuriš rychtár, Gyuriš číslo 2. podrichtár; Dudoň (čierny kováč) a Michal Kosoň prisazní. Máme peknú, utešenú radosť, nech ím sám Pán Boh pomáha a dá lepšieho rozumu, lebo sú ho potrební. . . .

L'udák.

ODKAZY REDAKCIE.

Do *Dlhéhoľa*: Srdečne ďakujeme; v budúcom čísle. — *X. Žilina*: V stredu; preto neskoro prišiel. — *Š. P., Hliník*: Keby ste to skorej boli odpísali. — *Veleb. P., P. H.*: Veď to nehorí, I. sošit vyšiel; budeme list písať. — *J. S., Košice*: Ďakujeme; ráčte tie peniaze patričnému duchovnému úradu poslať. — *A. Petrik, Lopašov, v Nitrianskej*: Ráčte to kratšej dopísať. — *Trenčín-Makov*: Dopis sme dostali. — Do *Pekelníka, J. K.*: upotrebili sme. — Do *Kysuckého-Nového-Mesta, J. C.*: Úprimná vďaka. — *Drotárom do Viedne*: V budúcom čísle. — *J. B., Varín*: Vítajte! V budúcom čísle. — *Langauer, vo Valaskej*: Všetko v poriadku. — *Pod Krivánom*: „Moje Srdce . . .“ sme Vám poslali. — *Šidlo, v Trenčine*: Do prítomného čísla neskoro prišlo. — *Mnohým*: Sústredný sklad aj jednotlivcom oddáva tovar spolu aj v menšej zásobe; najmenšia zásoba je poštový pakel brutto 5 kilo. — *Jastrabák*: Máte platiť od 1. júla. — *Štefan D., v Trenč.-Makove*: My len s úplným menom podpísané listy bereme do povahy. — *Jaroslav Tuna, v Brne*: Ďakujeme; výmena ide. — *G. S., v Ružomberku*: Srdečne ďakujeme. — *Viacerým*: Na Vaše doposlané listy v budúcom čísle dáme odpoveď.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Krestan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je neuváňanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný urobiť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej, direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Vyobrazenie.

Veru fažko najst človeka na tomto svete, ktorý by si akási lepší, tichší, spokojnejší život neprial, aký medzi svojimi spolubližnými žije. Zkadiaľ táto žiadost v človeku, čo je príčina tohoto? Príčina tohoto je, že v každodennom živote ľudia mnoho sa starajú o hmotné, telesné veci, a veľmi málo alebo niš o dušu, o Boha. Následkom toho je jejich srdce prázdne, po čomsi túži, je samo so sebou nespokojné.

Jak inšie nám ukazuje prítomný obraz. Hľa jaké spokojné, šťastlivé tváre majú tie sveta a jeho rozkoší zreknúvšie sa mníšky, ktoré svoj život Bohu obetovaly! Žijú v samote, od hluku sveta odtiahle, pre slávu Božiu a blaho svojich spolubližných, a táto myšlienka ich tak šťastlivými činí.

Darmo je, život je boj, boj za oslavenie mena Božieho a za spasenie duše. Či chceš či nechceš, musíš v ňom účasť brať. Nuž myslí, drahý čitateľu, v tomto boji na tvoj cieľ, na Boha a spasenie tvojej duše, nasleduj príklad tých duší, čo tento boj šťastlivo konajú, a aj ty dôjdeš šťastia a pokoja duševného.

Obchodne zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 11.50—12.15 zl. Raž 8.50—8.60 zl. Jačmeň na krm 4.40—4.50 zl. do pálenie 5.80—5.80 zl. na várku 6.50—8.00. Oves 5.80—6.20. Kukurica 4.80—4.85. Proso 5.35—5.75. Vo vedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové krmá. Lanové semeno 06.00—00.00. Kohnopné semeno 06.50—00.00.

3. Strova: Veľká biela fixula 6.50—7.50; tmavá 6.00—0.00 okruhlá: 8.00—8.25, tarkavá 6.00—6.40. Sošovica 26.00, 30.00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—20.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 1.70—2.30. Siana. Na postielanie: 1.40—1.50. Žup 1.80—1.80.

6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní sadník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 823 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny Výborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogramm 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestneno.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 44—45. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Teľaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

OZNAMY
PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE
LEN VYDAVATEĽSTVO
„KRESTANA“
PRIJIMA.

TLAČIAREN

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na úradné výtisky,

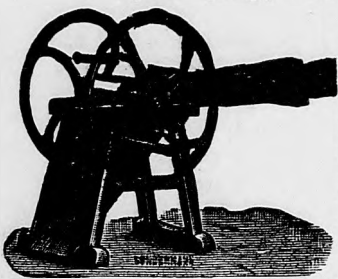
ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

MICHAL TRESKOŇ

V Bytči (Nagy-Bittse, Trencsénmegye),

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča pp. hospodárom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, trčery, rozsievacky, šrotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovania kukurice, pluhy a brány, amer. hrable, mašiny na lámanie strojmovej kôry, mačkadlá na slad a borievky, cirkulárne pily, mangle na prádlo, decimálne váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

Lunge u. Hals

Kräuter-Thee, Russ. Knöterich (Polygonum avic.) ist ein vorzügliches Hausmittel bei allen Erkrankungen der Luftwege. Dieses durch seine wirksamen Eigenschaften bekannte Kraut gedeiht in einzelnen Districten Russlands, wo es eine Höhe bis zu 1 Meter erreicht, nicht zu verwechseln mit dem in Deutschland wachsenden Knöterich. Wer daher an *Phtisis, Luftröhren- (Bronchial-)Katarrh, Lungenspitzen-Affectionen, Kehlkopfleiden, Asthma, Athemnoth, Brustbeklemmung, Husten, Heiserkeit, Blut Husten* etc. etc. leidet, namentlich aber derjenige, welcher den Keim zur *Lungenschwindsucht* in sich vermutet, verlange u. bereite sich den Absud dieses Kräuterthees, welcher echt in Packeten à 1 Gulden bei **Ernst Weidemann, Liebenburg a. Harz**, erhältlich ist. Brochuren mit ärztlichen Ausserungen und Attesten gratis.

Mnoho peňazí

usporí každý hospodár, ktorý si svetochýrnu

„amerikánsku váhu“

zadováži, s ktorou hospodár svoje zbožie a všetky druhy hospodárske výrobky, gazdina zase nakúpené a predajné domáce články ľahko a chytro odvážiť môže.

S *amerikánskou váhou* je jedno súrnu potrebu tvoriace hospodárske a domácnostné náradie zaplnené, a tým uškodeniam, ktorým po teraz hospodárske obecnstvo vystavené bolo, odpomôženo.

Preto odporúčanlivé je, aby u žiadneho riadneho hospodára nechýbalo. V Amerike je viac millionov takýchto váh v obchode.

Amerikánska váha je následkom ľahkej, bárs aj jedným dietatom spravovať sa mohúcej silnej železnej ústrojnosti úprave nevystavená.

Cena spolu s upotrebným návodom ku pošte zadovážajúceho franko doposlaná

4 zl. 30 kr. — **Môže sa na nej odvážiť : 400 kg.**

Zadovážiť sa môže cestou pozatýmného zaplataenia (Nachnahme), alebo predbežným doposlaním peňazí

u pána **Leopolda Sohra.**

Somegy Sill.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posavaď na sklade sú a hreď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.**

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianských spolkov a knížočky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarске výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.